

Finanslov 2011

Stram finanslov overgår Kartoffelkuren

Regeringens økonomiske plan skrider med ca. 10 mia. kr. alene i 2010 som følge af overskridelsen af regeringens målsætning om nulvækst i det offentlige forbrug i 2010. Hvis denne overskridelse i 2010 hentes hjem med tilsvarende besparelser i 2011, vil den finanspolitiske stramning blive over dobbelt så kraftigt som hidtil antaget og overgå kartoffelkuren i 1986. Det offentlige forbrug vil i så fald blive skåret ned med 1,2 pct. i 2011, og den samlede finanspolitik vil trække 1,1 pct.enheder ud af BNP-væksten i 2011. Det er risikabelt at hente hele besparelsen i 2011 i en situation, hvor dansk økonomi kun lige er kommet ud af fryseren og på vej til at tø op.

af chefanalytiker **Martin Madsen**

21. oktober 2010

Analysens hovedkonklusioner

- Alle økonomer er enige om, at nulvæksten i det offentlige forbrug er urealistisk i lyset af forbrugsudviklingen i 1. halvår 2010. De seneste prognoser fra Danske Bank, DI, Nationalbanken og Nordea venter, at forbrugsvæksten bliver mellem 1,2 til 2,4 pct. i 2010.
- Hvis overskridelsen i 2010 skal hentes hjem i 2011, skal det offentlige forbrug falde med 1,2 pct., hvis man ser på gennemsnittet af de fire skøn fra hhv. Dansk Bank, DI, Nationalbanken og Nordea. Det er et historisk fald.
- En sådan opstramning vil bevirke, at finanspolitikken trækker 1,1 pct.enheder ud af BNP-væksten i 2011 med tab af omtrent 20.000 arbejdspladser til følge.
- AE anbefaler en neutral finanspolitik i 2011. Overskridelsen skal hentes hjem, men at hente det hele med tilsvarende besparelser i 2011 er for risikabelt ift. at få et selv bærende økonomisk opsving og fremgang i beskæftigelsen.

Kontakt

Chefanalytiker

Martin Madsen

Tlf. 33 55 77 18

Mobil 20 95 64 05

mm@ae.dk

Pressemedarbejder

Mikkel Harboe

Tlf. 33 55 77 28

Mobil 28 36 87 50

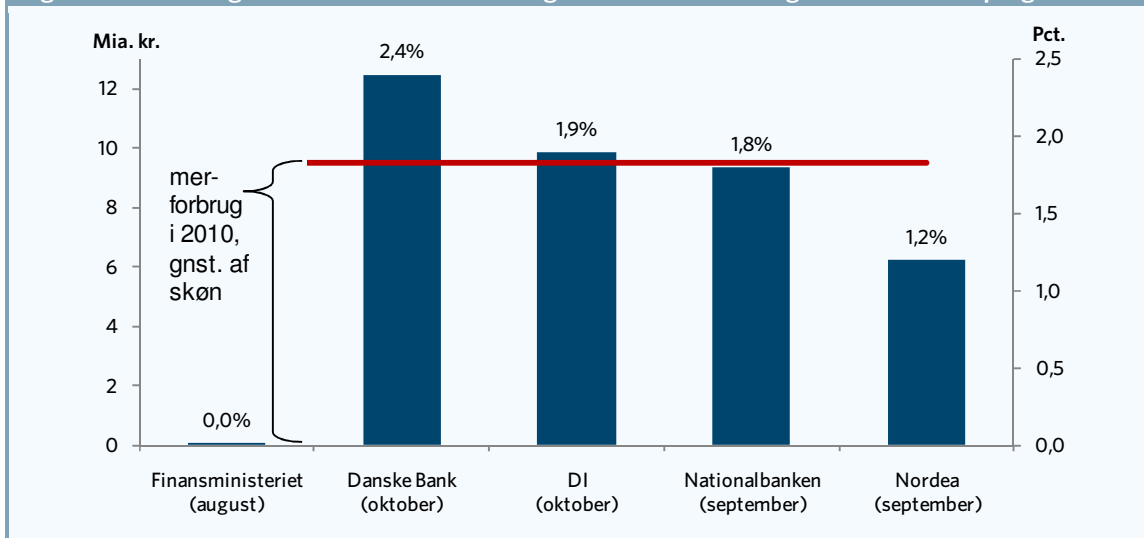
mh@ae.dk

Regeringens økonomiske plan skrider i takt med nulvækstmålsætningen skrider

Alle økonomer er enige om, at nulvæksten i det offentlige forbrug er urealistisk i lyset af forbrugsudviklingen i 1. halvår 2010. For at nå nulvækst i 2010 skal det offentlige forbrug i 2. halvår 2010 falde med 2,7 pct. svarende til ligge 7½ mia. kr. under 1. halvår 2010.

I figur 1 er vist fire prognosers skøn for den offentlige forbrugsvækst i 2010 samt Finansministeriets mål om nulvækst i 2010. I de fire prognoser forventes, at den offentlige forbrugsvækst bliver mellem 1,2 pct. og 2,4 pct. i 2010 – altså mellem 6-12 mia. kr. over regeringens målsætning om offentlig nulvækst svarende til en gennemsnitlig overskridelse på knap 10 mia. kr.

Figur 1. Forventning til overskridelse af offentlig nulvækstmålsætning i 2010 i diverse prognoser

Kilde: AE pba. Finansministeriets Økonomisk Redegørelse (august 2010), Nationalbankens Kvartalsoversigt 3. kvartal (september 2010), Danske Bank. Nordisk økonomi (oktober 2010), DI efterårsprognose 2010 (oktober 2010), Nordea Økonomisk Perspektiv (september 2010).

Så sent som i Børsen den 30. september 2010 udtalte Statsminister Lars Løkke Rasmussen ifølge overskriften, at der er "ingen slinger i VKO's redningspakke" og citeres i artiklen for "det er præmaturligt at tale om", hvorvidt nulvæksten i 2010 overskrides. Selvom kommunerne givetvis sparer i 2. halvår af 2010, er det ifølge et notat fra Finansministeriet den 11. oktober 2010¹ imidlertid ikke "præmaturligt" at forvente en overskridelse af nulvækstmålsætningen i 2010, som Finansministeriet regnede med i sin seneste Økonomisk Redegørelse fra august 2010. Af Finansministeriets notat fremgår det:

"Det foreløbige nationalregnskab peger på, at væksten i første halvår af 2010 har været væsentligt højere end den forudsatte nulvækst i det reale offentlige forbrug for året som helhed. Det peger i retning af, at der må/kan forventes en større vækst i 2010 end lagt til grund i august."

I samme notat lægger Finansministeriet op til at overskridelserne i 2010 skal hentes hjem i 2011. Der står således:

"Det centrale i forhold til den finanspolitiske holdbarhed og målsætningen om balance i 2015 er, at udgifterne flugter med det besluttede og aftalte i 2011."

¹Jævnfør link til Finansministeriets papir fra den 11. oktober 2010.

http://www.fm.dk/Nyheder/Pressemeddelelser/2010/10/-/media/Files/Nyheder/Pressemeddelelser/2010/10/Offentligt_forbrug_og_genopretningssaftalen.ashx

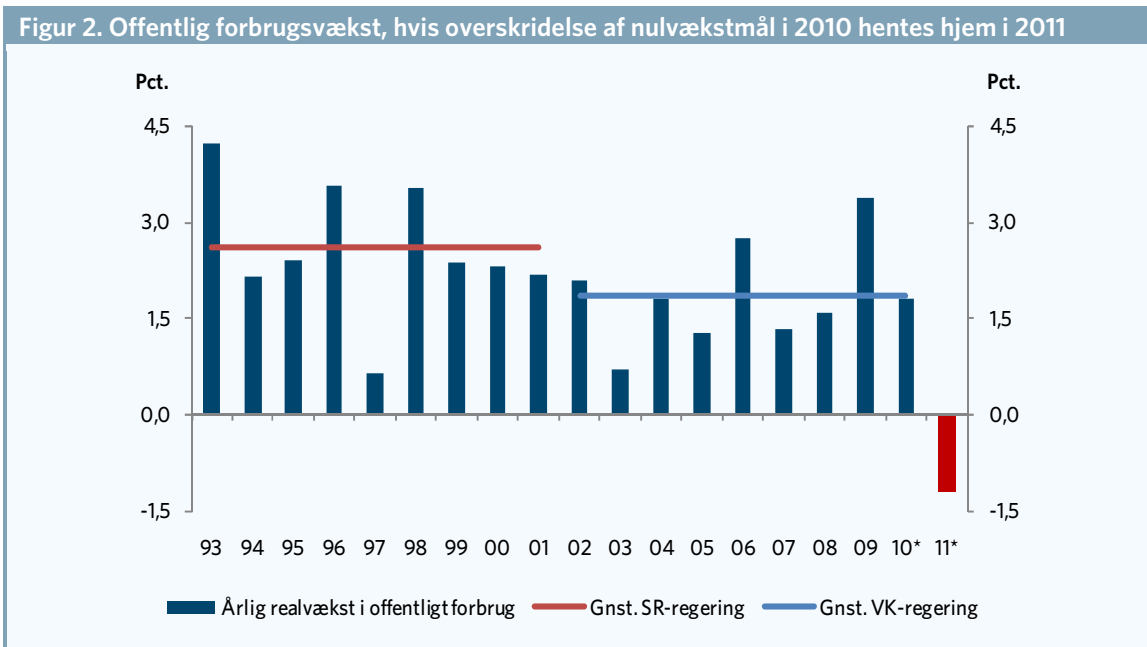
For enten skrider holdbarheden i VKO's økonomiske plan – ifølge de fire prognoser med i mellem 6-12 mia. kr. som følge af overskridelserne alene i 2010 – eller også bliver der tale om en historisk kraftig finanspolitisk opstramning i 2011.

Man skal dog være opmærksom på, at der kan ligge et slør i tallene for det offentlige forbrug. Ifølge Finansministeriet kan offentlige udgifter til reparation og vedligeholdelse indgå i det offentlige forbrug. Det kan være en forklaring på, hvorfor de offentlige bygge- og anlægsinvesteringer ikke steg så meget som planlagt, mens det offentlige forbrug er steget mere end planlagt.

Historisk forbrugsfald i 2011, hvis hele overskridelsen i år hentes med besparelser i 2011

Ifølge gennemsnittet af de fire prognoseskøn i figur 1 vil den offentlige forbrugsvækst i 2010 blive på ca. 1,8 pct., hvilket stort set er på linje med den gennemsnitlige årlige forbrugsvækst under VK-regeringen, men altså 1,8 pct. over VK-regeringens mål om nulvækst. Hvis denne overskridelse i 2010 skal hentes hjem i 2011, vil det offentlige forbrug skulle falde med 1,2 pct. eftersom regeringen planlagde med en forbrugsvækst på 0,6 pct. i 2011. Faldet i 2011 svarer således til den planlagte realvækst i 2011 på +0,6 pct. fratrukket overskridelsen i 2010 på 1,8 pct.

Som det fremgår af figur 2, vil det være et historisk fald. Hverken under SR-regeringen eller VK-regeringen er der sket fald i det reale offentlige forbrug. Man skal tilbage til 1990 for overhovedet at se et realt forbrugsfald og helt tilbage til 1984 for at se et større fald end det, som bliver tilfældet, hvis overskridelsen i 2010 hentes hjem med tilsvarende besparelser i 2011. Så det må sige at være et i nyere tid historisk fald.

Kilde: AE pba. Danmarks Statistik.

Finanspolitiske stramninger dæmper BNP-væksten 1,1 pct. i 2011

I Finansministeriets Økonomisk Redegørelse (august 2010) angives det, at finanspolitikken trækker 0,5 pct.enheder ud af BNP-væksten i 2011. Og det er vel og mærke med en antagelse om, at det offentlige forbrug stiger med 0,6 pct. i 2011.

Men ændres antagelsen til, at det offentlige forbrug vil falde med 1,2 pct. i 2011 – som er konsekvensen af at hente overskridelserne ifølge prognoserne fra hhv. Danske Bank, DI, Nationalbanken og Nordea – så vil finanspolitikken trække 1,1 pct.enhed ud af BNP-væksten i 2011 målt ved den ét-årige finanseffekt. Det svarer til at trække ca. 20 mia. kr. ud af velstandsniveauet. Det fremgår af tabel 1.

Tabel 1 viser dels forventningen til det offentlige forbrug i 2010 i diverse prognoser, dels det påkrævede forbrugsfald, hvis 2010-overskridelsen i den enkelte prognose skal hentes i 2011, så niveauet for det offentlige forbrug i 2011 er på linje med Finansministeriets forudsætninger i augustredegørelsen. Endelig viser tabel 1 konsekvensen for den samlede finanspolitik strammingsgrad, hvis det offentlige forbrug falder i 2011 i modsætning til den svage forbrugsvækst, som regeringen tillod i 2011, før overskridelsen i 2010 var på tale.

Tabel 1. Offentlig real forbrugsvækst og finanseffekt			
	Realvækst, pct.		Finanseffekt, pct.enhed
	2010	2011	2011
Finansministeriet (august)	0,0	0,6	-0,5
Danske Bank (oktober)	2,4	-1,8	-1,4
DI (oktober)	1,9	-1,3	-1,2
Nationalbanken (september)	1,8	-1,2	-1,1
Nordea (september)	1,2	-0,6	-0,8
Gennemsnit af fire prognoser	1,8	-1,2	-1,1

Kilde: AE pba. Finansministeriets Økonomisk Redegørelse (august 2010), Nationalbankens Kvartalsoversigt 3. kvartal (september 2010), Danske Bank. Nordisk økonomi (oktober 2010), DI efterårsprognose 2010 (oktober 2010), Nordea Økonomisk Perspektiv (september 2010).

BNP-væksten kan med en så stram finanspolitik med stor sandsynlighed blive lavere i 2011 end i år, da de store besparelser tager farten af opsvinget. Finansministeriet forventer nemlig kun en svagt stigende BNP-vækst fra 1,4 pct. i 2010 til 1,8 pct. i 2011² under forudsætning af, at finanseffekten er minus 0,5 pct.enhed. Men strammes finanspolitikken yderligere, så den i forvejen negative finanseffekt bliver endnu mere negativ, dvs reduceres med yderligere 0,6 pct.enheder til minus 1,1 pct.enhed i 2011, så vil den svage fremgang i BNP-væksten vendes til, at BNP-væksten til næste år bliver mindre end i år.

En sådan opstramning vil bevirke et tab af 15-20.000 arbejdspladser alene i 2011. Når de andre europæiske lande samtidigt strammer deres nationale finanspolitik i 2011, koster det yderligere danske job på grund af samhandlen mellem landene. Stramningerne i Danmark, og EU kan koste i alt 30.000 danske job næste år.

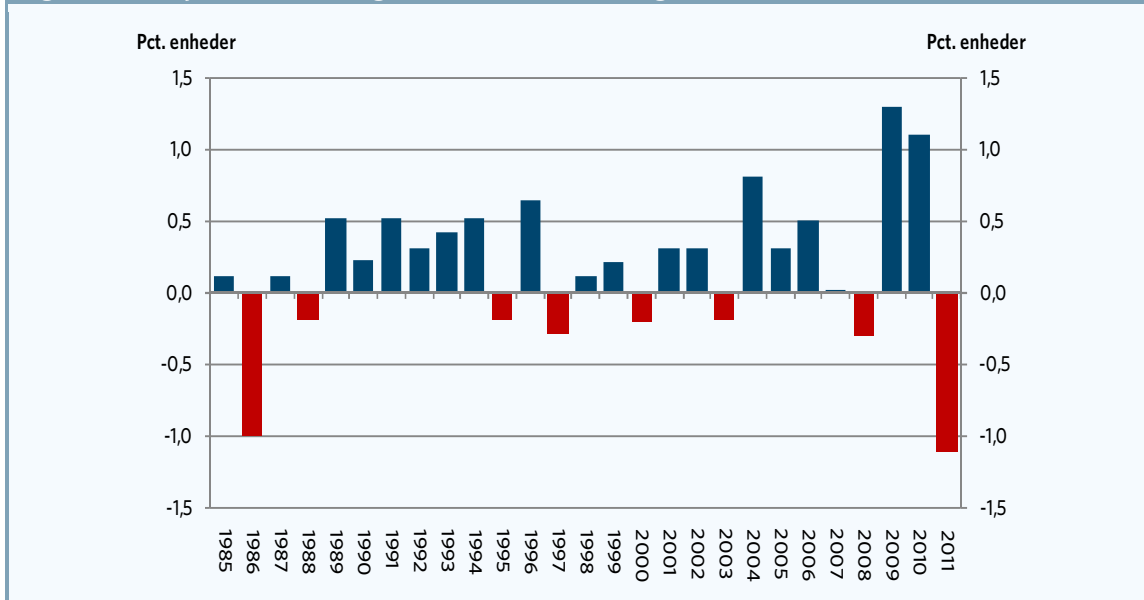
Historisk stram finanspolitik i 2011

Hvis overskridelserne af det offentlige forbrug i 2010 skal hentes hjem i 2011, vil den finanspolitiske stramning blive på ca. -1,1 pct. i 2010. Det vil være en større stramning, end man så med kartoffelkuren i 1986. Den finanspolitiske stramning under kartoffelkuren var på -1,0 pct. ifølge Finansministeriet. Det fremgår af figur 3, der viser den ét-årige finanseffekt fra 1980 til 2011.

² Finansministeriets august-skøn for BNP-væksten på 1,4 pct. er givetvis for lavt sat, da alene forbrugsoverskridelsen isoleret set får BNP-væksten til at nå op på knap 2 pct. i 2010.

Hertil kommer, at udbetalinger af SP og selvpensioneringskonti yderligere bidrager negativt til aktiviteten med -0,3 pct.enheder, som ikke fremgår af figur 3. Alt i alt kan finanspolitikens og SP samlede aktivitetsevirkning i 2011 derfor trække BNP-væksten ned med ca 1½ pct. enheder.

Figur 3. Finanspolitikens bidrag til BNP-væksten (Et-årig finanseffekt), 1985-2011

Kilde: AE pba. Finansministeriet.

Den helt store forskel fra midt 1980'erne til nu er imidlertid, at mens økonomien under Kartoffelkuren var overophedet, har den økonomiske vækst endnu ikke bidt sig så meget fast i dag, at det kan betegnes som et selv bærende opsving. Det positive væksttal for 1. halvår af 2010 har jo i høj grad været trukket af det offentlige forbrug og andre ekstraordinære forhold, som ikke driver en selv bærende vækst.

Endvidere skal opstramningen ses i lyset af, at Finansministeriet vurderer, at der fortsat er et stort negativt outputgab i 2011, hvilket vidner om, at der på nuværende tidspunkt stadig er stor ledig kapacitet i økonomien.

Overskridelsen skal hentes hjem, men først når der er rigtig gang i dansk økonomi

AE mener, at overskridelsen skal hentes hjem, men at hente det hele med tilsvarende besparelser i 2011 er for risikabelt ift. at få et selv bærende økonomisk opsving og fremgang i beskæftigelsen. En så historisk kraftig opstramning af finanspolitikken i 2011 vil dæmpe væksten til næste år, og det er kun lige efter, at dansk økonomi er kommet ud af fryseren og på vej til at tø op.

AE anbefaler en neutral finanspolitik i 2011 (dvs. en finanseffekt på 0,0 pct.). Hvis regeringen i 2011 vil tage noget af opstramningen af det offentlige forbrug, så kan man kompensere med offentlige investeringer og ikke reducere investeringerne med 13½ pct. i 2011, som ligger i regeringens plan.